

Siseministri määruse „Tuleohutusülevaatuse toimingud, tuleohutusülevaatuse tegemise erisused, tuleohutusülevaatuse akti sisu ja teabevahetuse kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Siseministri määruse „Tuleohutusülevaatuse toimingud, tuleohutusülevaatuse tegemise erisused, tuleohutusülevaatuse akti sisu ja teabevahetuse kord“ eelnõus (edaspidi *eelnõu*) nähakse ette tuleohutusülevaatuse toimingud, selle tegemise erisused, tuleohutusülevaatuse akti sisulised nõuded ja teabevahetuse kord. Määrus kehtestatakse tuleohutuse seaduse (edaspidi *TuOS*) § 4² lõike 7 alusel. Tegemist on uue regulatsiooniga.

TuOS-i kohaselt tuleb teatud kriteeriumitele vastavates tööstus- ja laohoonetes, büroohoonetes ning garaažides teha iga kolme või kuue aasta tagant tuleohutusülevaatus, mida saab läbi viia isik, kellel on tuleohutusspetsialisti 5. taseme kutsetunnistus või tuleohutuseksperdi 6. taseme kutsetunnistus. *Tuleohutusülevaatus* on uus termin, mis tähendab territooriumi, ehitise, selles asuva tuleohutuspaigaldise ja ehitises toimuva tegevuse tuleohutusnõuetele vastavuse kontrollimist. Tuleohutusülevaatuse kohustuse sisu on perioodiline aruandlus Päästeametile (edaspidi *PÄA*) vastava objekti tuleohutuse seisukorrast ja selle tegemise eesmärk on tagada nõutud tuleohutuse tase. Tuleohutusülevaatusega soovitakse vähendada tulekahjude arvu eespool loetletud objektide ja seeläbi vähendada ka suuri kahjusummasid. Märgime, et tuleohutusülevaatuse kohustusega isik ei pea esitama enesekontrolli tuleohutusaruannet.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi pääste- ja kriisireguleerimispoliitika osakonna nõunik Mari Tikan (mari.tikan@siseministeerium.ee, tel 612 5142) ja PÄA ohutusjärelvalve osakonna ekspert Heidi Mõttus (heidi.mottus@rescue.ee, tel 5780 7304). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi pääste- ja kriisireguleerimispoliitika osakonna õigusnõunik Kadi Parmas (kadi.parmas@siseministeerium.ee, tel 612 5214). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Siseministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Airi Kapanen (airi.kapanen@siseministeerium.ee, tel 612 5241).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb seitsmest paragrahvist.

Eelnõu §-s 1 kehtestatakse määruse reguleerimisala. Määrus kehtestab tuleohutusülevaatuse toimingud, tuleohutusülevaatuse tegemise erisused, nõuded tuleohutusülevaatuse akti sisule ja teabevahetuse korra.

Eelnõu §-s 2 tuuakse välja tuleohutusülevaatuse toiminguid.

Lõikes 1 loetletakse tuleohutusülevaatuse käigus tehtavad toimingud. Punkti 1 kohaselt tuleb tuleohutusülevaatuse käigus visuaalselt kontrollida territooriumi, ehitise ja ehitises toimuva tegevuse tuleohutusnõuetele vastavust. Visuaalse kontrolli käigus saadakse ülevaade täidetud ja täitmata tuleohutusnõuetest, näiteks juurde- ja läbipääsude toimimisest, määrgistusest ning valgustusest.

Punkti 2 kohase kontrolli käigus saadakse teada, kas nõutud tuleohutuspaigaldised on ehitises olemas, töökorras ja hooldatud. Tuleohutuspaigaldis on TuOS-i tähenduses autonoomne tulekahjusignalisatsioonianur, automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem, automaatne tulekustutussüsteem, evakuatsioonivalgustus, piksekaitse, suitsu ja soojuse eemaldamise seadmestik, tuletõrje voolikusüsteem, tulekustuti ning muu seade ja tehnosüsteem, mis on mõeldud tulekahju avastamiseks, tule ja suitsu leviku takistamiseks ning ohutuks evakuatsiooniks ja päästetööks. Muu hulgas kontrollitakse näiteks ka, kas on tehtud süsteemide hooldus ja kas selle on teinud nõutud kutsepädevusega hooldaja. Samuti on tuleohutusülevaatuse tegijal alati võimalik kaasata asjakohase kutsepädevusega isik, kes vajaduse korral käivitab mõne seadme. Kui tuleohutusülevaatuse tegijal endal on asjakohane kutsepädevus, saab ta seadmeid või süsteeme vajaduse korral ise käivitada. See pole aga tegevus, mida alati tehakse, vaid pigem erand, kui seadmete töökorras olekut pole võimalik muul viisil kontrollida. Seadmete töökorras olekut saab ka kontrollida näiteks automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi keskseadme logi väljavõttega – võimalusi on mitu.

Punkti 3 kohaselt kontrollib tuleohutusülevaatuse tegija tuleohutusosalast dokumentatsiooni sel määral, mis on oluline tuleohutusnõuete täitmiseks. See tähendab, et eelkõige kontrollitakse nõutud tuleohutusosalaste dokumentide olemasolu ja nende ajakohasust. Tuleohutuse kohta võib olenevalt ettevõtte eripärast olla koostatud mitu juhendit, aga kindlasti peab kõigil ettevõtetel olema koostatud tulekahju korral tegutsemise plaan ja evakuatsiooniskeem.

Punktis 4 on kajastatud oluline osa tuleohutusülevaatusest – hinnatakse, kas ehitises toimuv tegevus vastab ehitise peamisele kasutusviisile. See tähendab, et vaadeldakse, kas hoones tegutsetakse vastavalt sellele, mille tarbeks see hoone on ehitisregistri kohaselt kasutusse lubatud. Lähtudes hoonete eri kasutusviisidest, erinevad ka nende tuleohutusnõuded. Tuleohutusülevaatuse üks eesmärk on avastada olukord, kus näiteks ehitisregistri järgi on tegemist laohoonega, kuid tegelikult pakutakse hoones hoopis majutusteenust. Ehkki enamasti on hoonel üks ehk peamine kasutusviis, tuleb silmas pidada, et ühes hoones on lubatud ka eri kasutusviisiga osasid, millele kehtivad teistsugused tuleohutusnõuded. Kui näiteks tööstushoones pakutakse üürile anda büroopindasid, on tööstushoone eri kasutusviisidega osadel isesugused tuleohutusnõuded. Selline olukord on lubatud, kuid siis tuleb kontrollida hoone eri osasid erinevatest nõuetest lähtudes. Tuleohutusülevaatuse tegijal tuleb sel juhul avastusest teavitada PÄA-d, kes omakorda saab olukorrast anda teada kohalikule omavalitsusele, kes vajaduse korral saab algatada kasutusotstarbe muutmise ehitisregistris.

Punkti 5 kohaselt kontrollib tuleohutusülevaatuse tegija, kas ehitise kohta on koostatud tulekahju korral tegutsemise plaan ja evakuatsiooniskeem ning tehtud tulekahju korral tegutsemise õppus. See tähendab, et kontrollitakse, kas ehitises töötavatel isikutel on piisavad teadmised ja oskused tulekahju korral tegutseda. Tuleohutusülevaatuse käigus ei nähta ette evakuatsiooniõppuse tegemist, kui just ülevaatuse tellija pole seda tuleohutusülevaatuse tegijaga niimoodi kokku leppinud. Õppuse toimumise fakti kontrollitakse aga kindlasti, nagu ka plaani ja skeemi olemasolu ja kummagi vastavust tegelikkusele.

Lõike 2 järgi koostatakse tuleohutusülevaatuse käigus ka akt, mille sisu avatakse §-s 3.

Eelnõu §-s 3 tuuakse välja tuleohutusülevaatuse akti sisu.

Paragrahvis on loetletud päästeinfosüsteemi (edaspidi *PÄIS*) tuleohutusülevaatuse digikeskkonnas täidetavate väljade kategooriad. Igal kategoorial on omakorda lisaväljad, mis lasevad iga kontrollitava objekti kohta sisestada võimalikult palju parameetreid. Hoone omanik,

kelle objektile tuleohutusülevaatus tehti, saab kõiki andmeid ID-kaardiga sisse logides PÄIS-is näha. Põhiosa andmetest loob tuleohutusülevaatuse tegija akti ise ja need on toodud lõike 1 punktides 1–8.

Tuleohutusülevaatuse tegija andmed on nimi, isikukood, kutsepädevus ja kontaktandmed (telefoninumber ja e-posti aadress). Andmed ehitises ja territooriumil toimuva tegevuse kohta hõlmavad peamiselt ettevõtte kirjeldust, ettevõttele kuuluvate ehitiste loetelu ja nende kasutusviisi ning ettevõtte peamist tegevusala koos seda iseloomustavate andmetega (nt büroohoone puhul lisatakse seal tegutsevate ettevõtete kirjeldus, tööstushoonete puhul lisatakse vastav tööstusharu). Territooriumi kirjelduses peab muu hulgas esitama ka päästetehnika juurdepääsud ja ehitisevälise tuletõrje veevõtukohtad. Alganud ehitise ja territooriumi kohta kanduvad PÄIS-i ehitisregistrist, mistõttu on oluline, et seal olevad andmed oleksid aja- ja asjakohased.

Andmed päästevahendite, tuleohutuspaigaldiste, küttesüsteemide ning muude seadmete ja paigaldiste olemasolu ja korrashoiu kohta tähendab, et esitatakse nimetatud süsteemide ja paigaldiste loetelu. Kuna eri kasutusviisidega hooned võivad olla ehituslikult erinevad, siis see omakorda tingib, et igas hoones peavad olema kindlaksmääratud tuleohutuspaigaldised. Peale nõutud paigaldiste olemasolu kontrollitakse ka nende korrashoidu. Küttesüsteemide kohta saadakse info PÄIS-is olevast küttesüsteemide loendist, mille alusel on võimalik kontrollida küttesüsteemi tegelikku vastavust infosüsteemi andmetele.

Andmed ehituslike ja korralduslike tuleohutusnõuete täitmise kohta on seotud põhiliselt ehitisele kehtestatud tuleohutusnõuete täitmise kontrolliga. Ehkki nõuded jagatakse ehituslikeks ja korralduslikeks, tuleb neid vaadelda koos. Näiteks on siseministri 30. märtsi 2018. a määruses nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“ kehtestatud tuletõkkeseksioonide moodustamise nõue (ehituslik) ja selle tagamiseks tuletõkkeuste suletud asendi nõue (korralduslik). Ehituslikud ja korralduslikud tuleohutusnõuded on reguleeritud aga ka TuOS-is, ehitusseadustikus ja muudes asjakohastes õigusaktides, standardites jne.

Fraas „andmed põlevmaterjali ladustamise kohta“ tähendab, et kontrollitakse, kas täidetakse siseministri 2. septembri 2010. a määrust nr 44 „Põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamise tuleohutusnõuded“. Põlevmaterjali väär ladustamine võib põhjustada raskete tagajärgedega tuleõnnetuse, kuna selle tõttu suureneb märkimisväärselt eripõlemiskoormus ja tule levik.

Andmed valmisoleku kohta tegutseda tulekahju korral peavad andma ülevaate, kas ettevõttes täidetakse siseministri 1. septembri 2010. a määruses nr 43 „Tulekahju korral tegutsemise plaanile ning evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse korraldamisele esitatavad nõuded“ kehtestatud. Ettevõtte juht on kohustatud oma töötajatele tutvustama tulekahju korral tegutsemise plaani ja regulaarselt tegema tulekahju korral tegutsemise õppuseid.

Tuleohutusülevaatuse käigus avastatud puuduste kirjeldus ja nende kõrvaldamise tähtsused on oluline info, et kavandada järgmiseid tegevusi (vt ka § 4 selgitusi).

Lõike 2 kohaselt ei märgita akti puuduseid, mis kõrvaldatakse enne, kui akt esitatakse PÄIS-i. Kui tuleohutusülevaatuse käigus avastatud puudused kõrvaldatakse enne, kui akti kavand (vt kavandi kohta § 4 selgitusi) vormistatakse aktiks (30 päeva jooksul), siis neid puuduseid akti ei märgita. Selline lähenemine võimaldab väiksemad puudused 30 päeva jooksul kõrvaldada nii, et PÄIS-i esitatavas aktis neid ei kajastata. Määruses ei ole loetletud puuduseid, mille korral on võimalik rakendada kokkuleppetähtaega ja puuduste mittekandmist aktile,

põhjusel, et sellised puudused võivad olla väga erinevad. Põhiline kriteerium on, et puudus ei tohi otseselt ohustada inimeste elu või tervist ning puudus peab olema kõrvaldatav väikese ajakuluga. Näiteks saab selliseks puuduseks olla tulekustutite kontrolli tegemata jätmine, tuleohutuspaigaldise hoolduse mittetegemine või korstnapühkija kutsumata jätmine. Kui kokkulepitud tähtjaks puuduseid ei kõrvaldata, kantakse need vormistatud aktile ja esitatakse PÄA-le.

Eelnõu §-s 4 tuuakse välja tuleohutusülevaatus puudutav teabevahetus, sh teabevahetus, mis puudutab tuleohutusülevaatus käigus avastatud puuduste kõrvaldamist.

Lõikes 1 kirjeldatakse olukorda, kus leitud puuduste kõrvaldamise tähtaegades lepitakse ühiselt kokku ja need märgitakse akti kavandisse. Väiksemate puuduste korral on võimalik kokku leppida, et need kõrvaldatakse enne, kui kavand vormistatakse aktiks ja esitatakse PÄIS-i (vaata ka § 3 lõike 2 selgitust).

Lõike 2 kohaselt peab tuleohutusülevaatus tegija võimaldama pärast tuleohutusülevaatus tegemist ehitise omanikul või valdajal tutvuda akti kavandiga. Määruses ei ole sätestatud aega, mille jooksul seda teha tuleb, kuid määruse koostajad on pidanud silmas, et võimaluse korral tehakse seda objektile kohe pärast ülevaatus lõpetamist. Kui see pole võimalik, siis esimesel võimalusel, näiteks järgmisel päeval. Kui see päev langeb aga riiklikule pühale või puhkepäevale, siis tehakse seda esimesel tööpäeval peale vabu päevi. Kavandiga tutvumine on vajalik, et ehitise omanik või valdaja oleks teadlik tuleohutusülevaatus tulemustest, sh teaks nii avastatud puuduseid kui ka nende kõrvaldamise tähtaega.

Lõige 3 sätestab põhimõtte, et akt esitatakse digitaalselt PÄIS-i 30 päeva jooksul pärast tuleohutusülevaatus tegemist. Akti kavand ja selle mõte on kirjeldatud eespool toodud lõigete selgitustes. Sellise kavandi koostamine võimaldab määruse koostajate hinnangul kergemad puudused kõrvaldada enne akti esitamist PÄA-le. 30 päeva jooksul esitatakse akt, kus on fikseeritud nõuete täitmine või puudused koos nende kõrvaldamise tähtaegadega.

Lõike 4 järgi kontrollib tuleohutusülevaatus tegija aktis märgitud puuduste kõrvaldamist 60 päeva jooksul alates puuduse kõrvaldamise tähtaja saabumisest. See tähendab nende puuduste kõrvaldamise korduvat kontrolli, mille tähtajad on aktis kokku lepitud. Kui puuduste kõrvaldamiseks on vajalik ehitustegevus, tuleb sellega arvestada ka tähtaja määramisel (nt ei saa see olla nädal, sest vajalike lubade menetlus võtab samuti aega). Tuleohutusülevaatus tegijal lasub kohustus pärast tema tehtud ülevaatus jälgida puuduste kõrvaldamise tähtaegu ja kontrollida nende kõrvaldamist. Kui puudused on kõrvaldatud tähtjaks, teeb tuleohutusülevaatus tegija asjakohase märke ka PÄIS-i.

Lõike 5 kohaselt tuleb sellise ohu korral, mis võib kaasa tuua ulatuslike tagajärgedega päästesündmuse või nõude peatada ehitise või selle territooriumi kasutamine või seadme töö, tuleohutusülevaatus tegijal esitada akt PÄIS-i hiljemalt kolme tööpäeva jooksul tuleohutusülevaatus tegemise kuupäevast. Kuigi sellise sisuga akti peaks esitama tegelikult viivitamata, on määruses arvestatud asjaoluga, et ülevaatus tegemine võib langeda vahetult nädalavahetusele või riigipühale eelnenud päevale ning võib eeldada, et järgmistel päevadel ehitises sel ajal tegevust ei toimu (inimesi ei viibi). Kirjeldatud juhul võib sellisest ohust teada anda ka hiljem, kuid mitte hiljem kui kolme tööpäeva jooksul ohu tuvastamisest arvates.

Lõike 6 kohaselt saab PÄA lõikes 5 sätestatud juhul ja tähtjaks kõrvaldamata puuduse kohta alustada riikliku järelevalve menetluse. Näiteks, kui lõikes 4 kirjeldatud korduvas kontrollis

avastab tuleohutusülevaatus tegija, et puudus on tähtjaks kõrvaldamata, edastab ta selle info PÄA-le, kes algatab puuduse kõrvaldamiseks järelevalvemenetluse. See hõlmab ka olukorda, kus on tuvastatud mitu puudust, mille kõrvaldamiseks on kokku lepitud eri tähtjad, ja esimese puuduse kõrvaldamise tähtja saabumisel pole konkreetset puudust kõrvaldatud. Sellisel juhul hakkab selle ja kõigi teiste puuduste tähtaegu jälgima PÄA tavapärase järelevalve käigus. Kui on tuvastatud oht lõike 5 kohaselt, saab PÄA samuti alustada riikliku järelevalve menetlust ehk sellisel juhul tegeleb puudustega objektiga edasi samuti PÄA.

Lõike 7 eesmärk on kindlustada, et hoone tuleohutusülevaatus teeb üldjuhul üks ja sama isik. See kindlustab objekti omaniku või valdaja usaldusliku suhte ülevaatus tegijaga. Seetõttu ongi sõnastatud nõue, et tuleohutusülevaatus käigus tuleohutusülevaatus tegijat mõjuva põhjuseta ei vahetata. Mõjuv põhjus võib tähendada ootamatut haigestumist, surma või haigust. See tähendab, et tuleohutusülevaatus koos korduskontrolliga võiks teha üks ja sama isik, kuid tehes järgmist ülevaatus ei pea sellise tingimusega arvestama. Kui omanik või valdaja ei soovi näiteks lahkkelide tõttu enam praeguse tuleohutusülevaatus tegijaga koostööd jätkata (või vastupidi), tuleks olukord lahendada, kaasates ka PÄA. Samuti on võimalik olukord, kus PÄA, tuvastanud, et tuleohutusülevaatus tegija tegevus on ebapädev, teeb ettepaneku ohutuse kaalutlusel muuta tuleohutusülevaatus tegijat. Selliste olukordade lahendamise praktika kujundab PÄA.

Eelnõu §-s 5 kehtestatakse tuleohutusülevaatus erisused.

Lõike 1 kohaselt korraldab sellise objekti omanik, kelle hoonetele on kasutusloa väljastatud pärast 1. märtsi 2021 (ehk TuOS-is asjakohase kohustuse kehtima hakkamisest), esimese tuleohutusülevaatus kuue aasta jooksul pärast loa saamist. Seega hakkab uutele ehitistele tuleohutusülevaatus kehtima viitega. See on tingitud asjaolust, et hoonete kasutusloa menetluse käigus hindab PÄA, kas hoone tuleohutusnõuded on täidetud, ja seepärast pole mõttekas ette näha kohustust, et uute hoonete kohta peab mõne aasta pärast esitama lisa-aruandeid. Kuna PÄA statistika näitab, et uuemad hooned põlevad harvemini kui vanemad, ja et valitud kohustus kehtib hoonete kohta, mille kasutajad tunnevad seda hoonet ja on võimelised ise ohu korral evakueeruma, on selline mõõndus igati asjakohane.

Lõikes 2 kirjeldatakse olukorda, kus ehitisel on läbi viidud tuleohutusülevaatus ja selle tegija asub seisukohale, et ehitise kasutusotstarbe või muu eripära tõttu on ebaotstarbekas ehitise tuleohutusülevaatus korraldada. Sel juhul teavitab tuleohutusülevaatus tegija PÄA-d, kes vabastab kirjeldatud ehitise omaniku kohustusest korraldada selle ehitise tuleohutusülevaatus. Sellise olukorra näited on laohooned, mis on küll suure pindalaga, aga ehitatud üleni kivist või muust mittepõlevast materjalist ning milles pole elektrit ega kütet, kus ei viibi alaliselt inimesi ja kus ladustatakse nt mittepõlevat materjali (nt kive, betooni, raudlatte vms). Samuti võivad siia alla kuuluda mittepõlevast materjalist garaažid, kus hoitakse nt põllutöömasinaid (kütet ja elektrit ehitises pole, inimesi seal alaliselt ei viibi). Oluline on, et vähemalt ühe – esimese – tuleohutusülevaatus peab sellise ehitise omanik siiski korraldama, sest vastasel juhul pole PÄA-l teadmist, mille alusel ehitise omanik või valdaja tuleohutusülevaatus korraldamise kohustusest vabastada.

Lõikes 3 reguleeritakse olukord, kui tuleohutusülevaatus tegija on objekti hinnanud tuleohutuks. Sel juhul peab objekti omanik või valdaja järgmise tuleohutusülevaatus korraldama hiljemalt kuue aasta pärast. Seega võib objekti omanik või valdaja jätta ühe tuleohutusülevaatus korraldamise vahele. Ent see ei tähenda, et tuleohutusnõudeid kuue aasta vältel keegi objektile ei kontrolli või et objekti omanik ei pea neid täitma. Tuleohutusnõuete

täitmise eest vastutab objekti omanik ning TuOS-i kohaselt peab ta tegema ka pidevat enesekontrolli, ehkki tal ei tule esitada vastavat aruannet. Paigaldised peavad sellegipoolest olema hooldatud, personal koolitatud ja õppused korraldatud. Selline nõue peaks eelnõu koostaja hinnangul suurendama objekti omanike vastutust, samuti on kindlustusettevõtted huvitatud sellest, et objektidel oleksid kõik tuleohutusnõuded täidetud kogu aeg. Juhime veel tähelepanu, et selline leevendus antakse üksnes nende objektide kohta, kus ei esine tuleohutusnõuete rikkumist. Lisaks tuleb hoone omanikul arvestada sellega, et tuleohutusülevaatuste vahelisel ajal võib just tema hoone sattuda PÄA pistelise kontrolli objektiks.

Lõike 4 kohaselt tuleb PÄA-d teavitada juhul, kui PÄA on ehitise valdaja või omaniku tuleohutusülevaatuse korraldamise tähtaega pikendanud või tuleohutusülevaatuse kohustusest vabastanud, kuid pärast seda on muudetud ehitise kasutusotstarvet või on muutunud ehitise muu eripära. Kuivõrd tuleohutusnõuded muutuvad sõltuvalt ehitise kasutusviisist kas leebemaks või karmimaks, on oluline veenduda, et hoones on rakendatud just neid meetmeid, mis vastavad kindla hoone kasutusviisile ja tagavad hoone ohutuse. Samuti peab ehitise omanik või valdaja teavitama PÄA-d siis, kui ta paigaldab ehitisse elektri- või küttesüsteemi, rajab inimeste alalised töökohad, muudab ladustatava materjali mittepõlevast põlevaks vms sellise tegevuse, millega võib suureneada või kaasneada tuleoht.

Eelnõu §-s 6 kehtestatakse rakendussätted, mis võimaldavad määrusega hõlmatud objektidel piisava üleminekuaja, ja aitavad plaanida töövoogusid. Arvesse tuleb võtta, et tuleohutusülevaatuse korraldab objekti omanik või valdaja ja PÄIS-i esitab akti ülevaatuse tegija.

Lõike 1 kohaselt peab büroohoonete kohta akti esitama PÄA-le hiljemalt 1. jaanuaril 2023.

Lõike 2 kohaselt peab tööstus- ja tootmishoonete kohta akti esitama PÄA-le hiljemalt 1. jaanuaril 2024.

Lõike 3 kohaselt peab garaažide kohta akti esitama PÄA-le hiljemalt 1. jaanuaril 2025.

Eelnõu § 7 kehtestatakse määruse jõustumise aeg.

Määrus jõustub 1. märtsil 2021. aastal.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole Euroopa Liidu õigusega seotud.

4. Määruse mõju

Mõju valdkond nr 1: mõju riigiasutuse töökorraldusele

Mõju sihtrühm 1

PÄA ohutusjärelvalve inspektorid, kes tegelevad tuleohutuskontrolliga (u 50 inimest). Sihtrühma suurus on väike, arvestades kõigi riigiasutuste arvu.

Mõju kirjeldus ja järelendus mõju olulisuse kohta

Eelnõu kohaselt hakkab PÄA tähtjaks kõrvaldamata puuduste korral ellu viima järelevalve menetlust tuleohutusülevaatus tegijalt saadud info põhjal. Samas ei saa sellega kaasnevat mõju pidada märkimisväärseks ja edaspidi pidevaks praktikaks, kuivõrd järelevalve menetluse tegemine oleneb puuduste olemasolust ja üldisest tuleohutusalasest seisukorrast vastavatel objektidel. PÄA kui riigiasutus jääb tegema riiklikku järelevalvet, mis tähendab, et ka senine tööprotsess säilib. Lisaks jääb PÄA-le ülesanne tagada kvaliteetne teenus ja korraldada teenusepakkujate pistelist kontrolli. See võib kaasa tuua väikesed töökorralduslikud muudatused, kuid need ei ole märkimisväärsed. Mõju sagedus ja ulatus on seega eelduslikult väike. Tuleohutusülevaatus kehtestamine nõuab muudatuste tegemist ka PÄIS-is ja selle arendamist – tegevus, mis on juba eelarvega kaetud. Muudatusel on ka positiivne mõju, kuivõrd üldine töökoormus tuleohutusülevaatus kohustusega objektidel eelduslikult väheneb. Kokkuvõttes on mõju ebaoluline ja ebasoovitava mõju risk väike.

Mõju sihtrühm 2

PÄA teenistujad, kellel on tuleohutusspetsialisti või tuleohutuseksperdi kutse. 2020. aasta seisuga on selliseid inimesi kokku 23 (nimetatud kutsetega inimesi sama aja seisuga kokku on 98). Sihtrühma suurus on väike, arvestades kogu PÄA töötajate arvu, mis on 2048.

Mõju kirjeldus ja järeldus mõju olulisuse kohta

Eelnõu kohaselt saavad tuleohutusülevaatus teha tuleohutusspetsialisti või tuleohutuseksperdi kutsetunnistusega isikud. 23 vastava kutsega isikut töötab aastal 2020 PÄA-s. PÄA sisekorra kohaselt on kõikidel töötajatel kõrvaltegevusest teavitamise kohustus, et saaks vältida huvide konflikti tekkimist, teisisõnu hinnata, kas erahuvid võivad mõjutada töökohustuste täitmist.

PÄA on **juba praegu keelanud** kõrvaltegevuse ohutusjärelevalves töötavatel isikutel (kaks inimest). Neile inimestele eelnõu rakendamine mõju kaasa ei too, kuivõrd nad ei osuta praegu tuleohutusteenuseid ega hakka seda tegema ka tulevikus. PÄA komandopealikul, rühmapealikul, meeskonnavanemal, operatiivkorrapidajal, vanem-operatiivkorrapidajal, juhtivinspektoril, peainspektoril ja eksperdil **saab keelata** kõrvaltegevusega tegelemine, sh tuleohutusteenuse osutamise eraettevõtjana, sest kehtiva õiguse alusel saab ametnikel keelata kõrvaltegevusega tegelemise, kui selleks on sisuline põhjus (avaliku teenistuse seadus § 60 lõige 2). Selliseid inimesi on kokku 18. Neile inimestele ei kaasne eelnõu rakendamisega mõju, kuna nad ei tee praegu tuleohutusülevaatus ega hakka seda tegema ka tulevikus. Kehtiva õiguse järgi **ei saa keelata** kõrvaltegevusega tegelemist PÄA töötajal ehk päästjal. Praeguse seisuga on PÄA-s töö kolm päästjat, kellel on vajalik kutsetunnistus, et tuleohutusteenust osutada ning kellel ei saa kehtiva õiguse kohaselt kõrvaltegevusega tegelemist keelata. Selleks, et keelata kõrvaltegevus päästjate jaoks, tuleks muuta seadust. Märgime siiski, et kuigi päästjate töögraafik võimaldaks neil ilmselt kõrvaltegevusega tegeleda, ei ole nende tööülesanded kuidagi seotud ohutusjärelevalvega ja nende tegevuse üle on võimalik järelevalvet teha, st PÄA saab ise kontrollida nende kutsealast tegevust ja vajadusel sekkuda. Seetõttu ei näe eelnõu koostaja nende kolme inimese osas ka võimalikku korrupsiooniohtu.

Kokkuvõttes ei ole mõju sihtrühmale oluline ning ebasoovitava mõju risk väike. PÄA on teadlik sellise tegevuse mõjust asutuse mainele ja on maandamas võimalikku riski, keelates oma töötajatel kas täielikult või osaliselt tuleohutusteenuste osutamise. Samuti ei näe eelnõu koostajad selles tegevuses avalikkuse usaldusväärse langust PÄA suhtes.

Mõju valdkond nr 2: mõju majandusele

Mõju sihtrühm 1

Tuleohutusspetsialistid ja -eksperdid. 2020. aasta sügise seisuga on Eestis 98 asjakohase kutsega isikut. Kui eeldada, et päästes töötavad 20 kutsetunnistusega inimest teenust osutama ei hakka, siis on meil neid inimesi 78. Jaanuaris 2021 tuleb 10 inimest uuele kutseksamile.

Mõju kirjeldus ja järelendus mõju olulisuse kohta

Tuleohutusteenuse osutajad on tuleohutusülevaatus tegemise õiguslikku regulatsiooni oodanud kaua ja igati valmis andma oma osa tuleohutumasse Eestisse. Tuleohutusteenuse osutajaid on pea poole rohkem kui riikliku järelevalve tegijaid ja hooneid, mida aastas kontrollitakse, ligi poole vähem: PÄA kontrollib u 8000 hoonet ja erasektori teenuseosutajad 3300 hoonet.

Suureneb tuleohutusettevõtete klientide arv, mis omakorda tähendab konkurentsi kasvu turul ning ka sektoris käibe suurenemist. Digikeskkonna kasutamine tuleohutusülevaatus toimingute sisestamiseks lihtsustab ja kiirendab toimingute tulemustest teatamist väga palju. Seega ei saa mõju hinnata ülemäära suureks või oluliseks. Tuleohutusülevaatus tegemine on küll uus ülesanne, kuid sektoris väga oodatud, mistõttu võib mõju pidada pigem positiivseks.

Mõju sihtrühm 2

Tuleohutusülevaatus subjektid: tööstus- ja laohoonete, büroohoonete ning garaažide omanikud või valdajad, kokku u 10 000 isikut. Neist u 2000 esitab praegu igal aastal enesekontrolli tuleohutusaruande (millest nad on tulevikus vabastatud), kuid 8000 hoone omanikule või valdajale on see uus kohustus.

Mõju kirjeldus ja järelendus mõju olulisuse kohta

Praegu peavad osa samade objektide omanikke või valdajaid igal aastal esitama PÄA-le enesekontrolli tuleohutusaruande, mille koostamine ostetakse paljudel juhtudel erasektoris tegutsevatele isikutel juba praegugi. Objekti ülevaatus, mida tehakse enne aruande koostamist, sarnaneb väga palju käesolevas määruses kirjeldatud tuleohutusülevaatusga, mistõttu ei ole nende objektide omanikul või valdajal enam kohustust teha igal aastal enesekontrolli tuleohutusaruannet, vaid see asendatakse kohustusega korraldada üks kord kolme aasta jooksul tuleohutusülevaatus (millest on tuleohutusnõuete täitmise korral võimalik saada ajapikendust). See omakorda võib tähendada osade ehitise omanikele ka rahalist kokkuhoidu.

Samas tekib neile hooneomanikele, kes on siiani kas teinud enesekontrolli tuleohutusaruannet ise või siis pole pidanud seda üldse tegema, kindlasti lisakulu. See lisakulu ei hakka olema iga-aastane, vaid minimaalne ülevaatus samm on kord kolme aasta jooksul, mida on PÄA-l võimalik pikendada ka korrale kuue aasta jooksul. Selliselt on võimalik kulutusi planeerida ja vajalikku ressursi korraldada.

Eelnõu koostajatele teadaolevalt maksab enesekontrolli tuleohutusaruande koostamise teenus praegu u 300 eurot (hind sõltub muidugi ka objekti keerukusest ja suuruselt). Kuna tuleohutusülevaatus on olemuselt üsna sarnane enne tuleohutusaruande koostamist tehtava objektiga tutvumisega, võib eeldada, et kui tuleohutusülevaatus tegemist osutatakse kui teenust, on selle hind nende objektide omanikele või valdajatele, kes juba varem on tuleohutusspetsialistide teenust kasutanud, samas suurusjärgus. Loomulikult on objekte, mis on keerukad ja/või suured ning kus asjatundja pole varem käinud, mistõttu on nendega tutvumine ajamahukas ja see võib kajastuda siis ka teenuse kõrgemas hinnas. Lõpuks kujuneb tuleohutusülevaatus hind siiski teenuse pakkuja ja tellija kokkuleppel.

Täiesti uus riigiga suhtlemise kohustus tekib aga u 8000 objekti omanikul või valdajal. Määruse koostajad peavad positiivset tulemit ühiskonnale olulisemaks kui ülevaatusse korraldamist kolme või kuue aastase intervalliga, arvestades et

- a) tuleohutusülevaatusse korraldamine ei ole keeruline,
- b) PÄA-ga suhtleb tuleohutusülevaatusse tegija ning
- c) muudatuse tulemusena on objektid omanikule ja valdajale tuleohutumad, aidates omakorda ennetada nii tulekahju ohtu inimestele kui ka varakahju.

Eelnõus nähakse ette erisus, et tuleohutusnõuete täitmise korral ei pea tuleohutusülevaatusse tegema iga kolme aasta tagant. Silmas tasub aga pidada, et tuleohutusnõuete täitmise kohustus on igal isikul ja hoone omanikul või valdajal. See tähendab, et juba praegu tuleb täita kõik nõuded. Kokkuvõttes on muudatuse mõju küll oluline, kuid selle sagedus ja ulatus olenevad suuresti sellest, kuidas vastavate objektide omanikud või valdajad tuleohutusse suhtuvad ja nõudeid täidavad.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

PÄA rahastab oma eelarvest vajaliku digikanali loomist (103 654,56 eurot), sellele lisanduvad IT-lahenduse käigus hoidmisega seotud kulud, mis kaetakse PÄA ja Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskuse eelarvetest. Nii tuleohutusspetsialisti kui ka tuleohutuseksperdi kutse-eksami maksab 130 eurot (kutse taastõendamine 76 eurot) ja see on vaja teha iga viie aasta tagant. Tuleohutusülevaatusse kulu hoone omaniku või valdaja jaoks on praegu täpselt teadmata, kuid võib eeldada, et vähimad summad võivad jääda 300 euro juurde (kindlasti on mõni objekt kallim), ent kulu tuleb arvestada kolme või kuue aasta peale. Kui enesekontrolli tuleohutusaruande koostamine otsustatakse tellida, maksab koostamine keskmiselt 300 eurot (iga-aastane väljaminek).

Määruse rakendamise eeldatavad tulud on sotsiaalmajanduslikud, sest tuleohutute objektide arv suureneb, mis tähendab, et varakahju ning hukkunute ja vigastatute tõenäosus kõnealustes objektides väheneb.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. märtsil 2021. aastal koos tuleohutuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu saadetakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ja arvamuse avaldamiseks PÄA-le, Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Tuleohutuseksperdi Liidule, Tuleohutusspetsialistide Liidule, Eesti Kindlustusseltside Liidule, Eesti Turvaettevõtete Liidule.